

Virtuální hospitace

– podpora učitelů při realizaci kurikula

Zkušenosti z realizace seminářů ve světle výzkumných zpráv

Monika Černá
Univerzita Pardubice
Národní konference projektu Kurikulum G
Praha, 30. listopadu 2011



Tento projekt je spolufinancován Evropským
sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Struktura prezentace

- Kurikulum G jako příležitost i výzva
- Virtuální hospitace
- Charakteristika seminářů/dílen
- Náhled na semináře ve světle výzkumných zpráv
- Závěr

Kurikulum G jako příležitost i výzva

- Smysluplnost projektu
- Soulad mezi východisky projektu a vlastním profesním přesvědčením, tj. zejména pojetí virtuální hospitace jako zvláštního případu **rozvíjející hospitace** (Janík, Slavík, Najvar et al., 2011, s. 64)
- Příležitost zúročit zkušenosti autora i uživatele videa v přípravném vzdělávání učitelů AJ
- Práce s odlišnými cílovými skupinami

Virtuální hospitace

- Záznamy vyučovacích hodin z gymnázií po celé ČR zveřejněné na www.rvp.cz
- K 28.11. bylo zveřejněno 38 ze 40 virtuálních hospitací

Charakteristika seminářů

- Ukázka možného využití virtuálních hospitací pro podporu učitelů při realizaci kurikula
- Učitel jako reflektivní praktik
- Virtuální hospitace – nástroj pro podporu reflexe

Charakteristika seminářů

- V rámci konferencí či jiných odborných akcí
- Březen 2010 – duben 2011
- Cílová skupina: ředitelé a učitelé gymnázií
- Jednorázová akce, 45 – 90 minut
- Využité virtuální hospitace: zejména anglický jazyk z Gymnázia v Rokycanech; fyzika z Gymnázia Na Zatlance v Praze; biologie ze ZŠ a gymnázia Open Gate s.r.o. v Babicích; biologie Gymnázia ve Dvoře Králové nad Labem

Potenciál virtuální hospitace

- Charakteristiky, které mohou podporovat profesionální rozvoj učitelů:
 - intersubjektivní ověřování
 - funkční kontextová podpora
 - podpora analýzy
 - interaktivita a profesionální komunikace

(Janík, Slavík, Najvar et al., 2011, s. 67)

Intersubjektivní ověřování

- Snižuje nebezpečí jednostranné interpretace a nekontrolovaného individuálního zkreslení
- Možnost zpřesňování argumentace vedoucí k rozvíjení jazyka

(Janík, Píšová et. al., 2011, s. 36 in Janík, Minaříková et al. 2011)

- V daném formátu možnost opakovaného pozorování s následnou diskusí limitována ← alokovaný čas, heterogenní skupina

Funkční kontextová podpora a podpora analýzy

- Možnost přiřadit k záznamu výuky funkce, které podporují rozvíjející úlohu hospitace → rozšíření možností pro analýzu pozorovaných faktů výuky

(Janík, Slavík, Najvar et al., 2011, s. 64)

- Limitované možnosti využití - časové členění fází, kategorie stanoveny před hospitací (el. prezentace) → předem strukturovaná reflexe
- Vybrané aspekty výuky: cíle vyučovací hodiny a jejich formulace, typy a způsob kladení otázek učitelem, poskytování zpětné vazby, práce s chybou

Interaktivita a profesionální komunikace

- Výzkumná zpráva konstatuje nepoměr mezi tvorbou a interpretací výuky

(Janík, Slavík, Najvar et al., 2011, s. 164)

- Diskusní role identifikované v tzv. videoklubech: iniciátor, navrhovatel, podporující, kritik, stavitel, shrnující, blokátor

(van Esová 2009 in Janík, Minaříková et al., 2011, s. 72)

- Žádoucí směr diskuse = navrhování zlepšujících změn – alterací

(Janík, Slavík, Najvar et al., 2011, s. 56 - 59)

- Setkávání se nad videozáznamem výuky jako příležitost pro interpretaci výuky
- Důležitost role iniciátora a navrhovatele (otázky otevřené, obecné, specifické)

Závěr

- **Virtuální hospitace** mají potenciál překonávat některé problémů kurikulární reformy, jak jej formuloval výzkumný tým (Janík a kol. v tisku), zejména tzv. **didaktického formalismu a problému jazyka**, tedy překonávání odlišností mezi jazykem kurikulárních dokumentů a jazykem praxe, na které upozorňuje další výzkumná zpráva (Píšová, Kostková, Janík et. al., 2011. s. 277 – 278).
- Nástroj: **metodika hospitační videostudie** (Janík, Slavík, Najvar et al., 2011)

ALE

- Nutnost systematické práce s videozáznamem již od pregraduální fáze přípravy učitelů

Literatura

- Janík, T., Minaříková E. a kol. (2011) *Video v učitelském vzdělávání: teoretická východiska, aplikace, výzkum*. Brno: Paido.
- Janík, T., Slavík, J., Najvar, P., Hajdušová, L., Hesová, A., Lukavský, J., Minaříková, E., Píšová, M., & Švecová, Z. (2011). *Kurikulární reforma na gymnáziích: od virtuálních hospitací k videostudiím*. Praha: VÚP.
- Janík, T., Knecht, P., Najvar, P., Píšová, M., Slavík, J. *Kurikulární reforma na gymnáziích: výzkumná zjištění a doporučení*. (v tisku)
- Píšová, M., Kostková, K., Janík, T., Doulík, P., Hajdušková, L., Knecht, P., Lukavský, J., Najvar, P., Najvarová, V., Maňák, J., Pavlas, T., Slavík, J., Spurná, M., Stehlíková, N., Škoda, J., & Vlček, P. (2011). *Kurikulární reforma na gymnáziích. Případové studie tvorby kurikula*. Praha: VÚP.

Děkuji za pozornost.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky.



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ